Жили колись король з королевою. Жили вони собі довго в мирі та злагоді, але дітей у них не було, і вони так сумували, так сумували, що й не розказати.

Та от нарешті в королеви знайшлася дочка. З цієї щасливої нагоди при дворі влаштували пишне свято. На свято запросили всіх чарівниць, яких тільки могли знайти в країні.

Їх приїхало сім. За тогочасним звичаєм, кожна чарівниця мала чим-небудь обдарувати принцесу. Отже, щастя-долі мало бути в дівчинки по вінця.

Увечері чарівниць запросили в королівський палац на святковий бенкет.

Перед кожною чарівницею поставили розкішний столовий набір і поклали важку золоту скриньку, в якій лежали ложка, виделка й ніж із щирого золота, оздоблені діамантами та рубінами.

Але тільки-но всі — господарі й гості — посідали до столу, як з'явилася ще одна гостя.

Це була старезна-престарезна чаклунка, яку тільки тому не запросили на свято, що вона вже п'ятдесят років не виходила з своєї вежі, і всі були певні, що її давно немає на світі.

Король звелів поставити і їй набір, але восьмої золотої скриньки не знайшлося: їх було виготовлено тільки сім — для семи чарівниць.

Стара чаклунка вирішила, що її зневажають, і пробурмотіла під ніс якісь погрози.

Молода і добра чарівниця, яка сиділа поруч, почула її і стривожилась — чи не задумала, бува, стара чаклунка наворожити принцесі якусь біду. Тільки-но гості повставали з-за столу, молода чарівниця поспішила в опочивальню і сховалася там за килимом.

Вона вирішила хоч трохи, коли це буде в її змозі, запобігти злу, що його могла б наврочити принцесі стара чаклунка.

Тим часом чарівниці зійшлись біля колиски маленької принцеси і почали її обдаровувати.

Наймолодша чарівниця пообіцяла, що принцеса буде найвродливішою в світі; друга — що вона буде найдобрішою; третя сказала, що принцеса буде наймилішою з дівчат; четверта пообіцяла, що вона чудово танцюватиме; п'ята — що вона співатиме, як соловейко; шоста — що вона краще за всіх гратиме на музичних інструментах.

Настала черга старої чаклунки. Трясучи головою більше з досади, ніж од старості, вона сказала, що принцеса вколе собі руку веретеном і помре.

Почувши таке зловісне віщування, всі заціпеніли з жаху, у всіх з очей полилися сльози.

Аж тут з-за килима виступила молода чарівниця й голосно мовила:

— Не плачте, королю й королево, ваша донька не помре. Я, правда, не така вже й могутня, щоб одвернути зло, яке наврочила лиха чаклунка. Принцеса справді вколе собі руку веретеном, але вона не помре, а тільки засне глибоким сном і так спатиме сто років. А через сто років з'явиться молодий та гожий принц і розбудить вашу доньку.

Щоб запобігти зловісній ворожбі, король негайно звелів оголосити указ, яким забороняв, під страхом смертної кари, всім жителям королівства не тільки прясти веретеном, а навіть тримати його в себе.

І от минуло п'ятнадцять років. А може, й шістнадцять років минуло.

Якось король і королева з принцесою поїхали в один із своїх віддалених замків.

Одного дня принцеса, гуляючи по замку, забралась у маленьку комірчину десь аж під самим дахом сторожової вежі. Там сиділа за прядкою маленька сива бабуся.

Вона й слова не чула про королівську заборону прясти веретеном.

— Що це ви робите, бабусю? — спитала принцеса.

— Пряду, люба моя дитино, — відповіла бабуся, й на думці не маючи, що розмовляє з королівською дочкою.

— Ах, як гарно! — вигукнула принцеса. — Як же це ви робите? Дозвольте й мені спробувати, може, і в мене так вийде? Мені так хочеться!..

Та тільки-но вона взяла в руки веретено (а була вона дуже жвава й трохи-таки легковажна дівчина), як віщування чарівниці справдилось: принцеса вколола собі пальця і впала непритомна.

Добра бабуся дуже перелякалась і почала кликати на допомогу.

Звідусіль позбігалися люди. Вони бризкали принцесі в обличчя водою, розстебнули їй комірець, поплескували по долонях, розтирали скроні оцтом, але все було марно.

Тоді король згадав про віщування чарівниці й зрозумів, що сталося те, що й повинно було статися, і що нічим тут не зарадиш.

Він звелів покласти принцесу в найпишнішій залі замку на ложе, вигаптуване золотом і сріблом.

Чарівне личко принцеси анітрохи не змінилося; щоки в неї були рожеві, а вуста червоні, немов корали. Принцеса лежала, заплющивши очі, але видно було, як вона тихенько дихає, і це свідчило, що вона жива.

Король наказав, аби ніхто не заважав принцесі спати, поки настане час прокинутися їй самій.

Аж тут на подвір'ї замку з'явилася добра чарівниця, що врятувала колись принцесі життя, якого хотіла її позбавити стара чаклунка.

Вона дізналася про нещастя від одного спритного карлика, в якого були семимильні чоботи (це такі чоботи, що, взувши їх, одним стрибком можна пролетіти сім миль), і в ту ж мить примчала з далекого королівства чарівниць на вогняній колісниці, запряженій драконами.

Король подав їй руку і допоміг зійти з колісниці. Чарівниця схвалила все, що він наказав зробити.

Та добра чарівниця була дуже передбачлива; вона подумала, що, прокинувшись сама в старому замку, принцеса перелякається, і тому зробила ось що.

Вона доторкнулась чарівною паличкою до всіх, хто був у замку, крім короля і королеви: до гувернанток, фрейлін, покоївок, придворних, чиновників, дворецьких, кухарів, кухарчуків, козачків, стражів, воротарів, пажів і лакеїв.

Вона доторкнулась також до коней на стайні й до конюхів, до дворових псів і до маленької Пуфочки, принцесиної собачки, яка лежала біля неї.

І всі, кого вона торкалася паличкою, відразу засинали так міцно, що могли прокинутись тільки водночас із принцесою, аби відразу ж бути готовими до її послуг, коли їй що-небудь знадобиться.

Навіть рожни на вогні з насадженими на них куріпками та фазанами, та й сам вогонь у печі поринули в глибокий сон.

І все це сталося в одну мить: адже у чарівниць усе швидко діється!

Тоді король і королева поцілували свою улюблену доньку й залишили її саму в зачарованому замку. Король видав суворий указ, щоб ніхто не насмілювався наближатися навіть до його мурів.

Але така заборона була, власне, й непотрібна, бо не минуло й чверті години, як навколо замку виросло стільки дерев, великих і маленьких, стільки колючих чагарів і тернику, що ні звір, ані людина не могли туди пройти, і замок зовсім зник за цим дрімучим лісом.

Тільки верхівки веж видніли з-за дерев, та й то коли відійти ген-ген далеко.

Звичайно ж, усе це за допомогою своєї палички зробила добра чарівниця — вона не хотіла, щоб зачаровану принцесу хто-небудь потурбував під час сну.

Минуло сто років.

Якось молодий і гожий принц, що жив у сусідньому королівстві, поїхав на полювання.

Аж раптом він побачив вежі, що стриміли з-за дрімучого лісу. Йому стало цікаво, що там, за хащею, і він почав розпитувати в людей.

Кожен відповідав те, що чув: одні казали, ніби це старий покинутий замок, який навідують самі лише привиди, інші — що всі тутешні відьми злітаються туди справляти свій страшний шабаш.

Але більшість запевняла, що це житло людожера, що він носить туди маленьких дітей, яких йому щастить підстерегти і впіймати, що там він на дозвіллі з'їдає їх і що його ніяк не можна вистежити й убити, бо тільки він і вміє прокладати собі дорогу через цей віковічний ліс.

Принц не знав, кому йняти віри. Аж тут один старий селянин підійшов до нього і сказав:

— Мій принце! Мабуть, років з п'ятдесят тому, коли не більше, я чув од батька, що є в тому замку принцеса, вродливішої за яку не знає світ. Але принцеса та зачарована і мусить проспати там рівно сто років, аж поки її розбудить принц, якому судилося стати її чоловіком.

Схвильований до краю цими словами, молодий принц вирішив, не гаючи ні хвилини, продертися крізь хащі й будь-що побачити принцесу.

Та диво дивне: не встиг він наблизитися до лісу, як усі величезні дерева, колючі чагарі й терник розступилися перед ним, даючи дорогу.

Принц пішов навпростець, де в кінці довгої алеї, що прослалася перед ним, виднів зачарований замок.

Юнак, правда, спочатку був трохи збентежився — він помітив, що ніхто з його людей не може пройти слідом за ним, бо дерева й чагарі спліталися ще щільніше, тільки-но він минав їх. Та це його не зупинило, і він сміливо попростував далі — молодий принц був таки з хороброго десятка.

Незабаром він добрався до замку, ввійшов У передній двір і, оглядівшись, мало не заціпенів од жаху.

Навколо панувала німа тиша. Повсюди лежали нерухомі тіла людей і тварин — так, наче вони мертві.

Але за мить принц побачив, які лискучі обличчя та червоні носи у воротарів, і зрозумів: вони просто сплять. А що в їхніх келихах залишалося ще трохи вина, то можна було зрозуміти — заснули вони, бенкетуючи.

Принц проминув великий, вимощений мармуровими плитами двір, піднявся сходами і ввійшов до парадної зали, де, вишикувавшись з рушницями на плечі, голосно похропувала королівська сторожа.

Він пройшов покоями, в яких — хто сидячи, а хто навіть і стоячи — спали придворні кавалери і дами.

Нарешті він потрапив до золотої опочивальні, посеред якої стояло пишне ліжко. Завіси над ним було піднято, і принц одразу помітив зачаровану принцесу, яка спокійно спала.

На вигляд їй було не більше шістнадцяти років, а краса її справді сяяла сліпучим блиском.

Схвильований і захоплений, принц підійшов до дівчини, став на коліна і, не втримавшись, ніжно поцілував її.

А слід сказати, що саме в цю мить настав час закінчитися чарам.

Принцеса прокинулась, ласкаво глянула на принца й промовила:

— Це ви, мій любий принце? Ну й довго ж довелося на вас чекати!

Юнак, уражений цими словами, а ще дужче тим, як принцеса їх сказала, не знав, як висловити свою радість та вдячність, і запевняв, що кохає її дужче, ніж самого себе, і що він — найщасливіший у світі, бо саме йому випало звільнити принцесу від химерного сну.

Вони ще довго розмовляли, але не розповіли одне одному й половини того, що хотіли сказати.

Тим часом увесь замок також прокинувся, і кожен узявся до своєї справи.

Але не слід забувати, що відтоді, як усі в замку обідали востаннє, минуло аж сто років.

Отож головна фрейліна, як і всі інші, з'явилася в опочивальні принцеси й урочисто оголосила:

— Столи накриті!

Принц допоміг принцесі підвестись.

Вона була розкішно вбрана. Правда, таку сукню з високим стоячим комірцем принц бачив колись ще на своїй бабусі, але вдав, що не помітив старомодного фасону, і не сказав про це ні слова. Адже від того, що на принцесі було старовинне плаття, врода її не притьмяніла.

Принц і принцеса пішли в дзеркальну залу й сіли вечеряти, а слуги подавали їм страви.

Скрипалі та флейтисти грали давні, але дуже гарні мелодії, яких ніхто не чув уже сто років.

А після вечері, не гаючи часу, принц і принцеса справили весілля.

Наступного ранку принц ніжно попрощався зі своєю молодою дружиною і поспішив додому, де на нього з нетерпінням чекав король.

Принц не наважився признатися батькові, що одружився без його згоди, і сказав, що заблукав у лісі й мусив шукати притулку в хатині дроворуба, який почастував його куснем чорного хліба з сиром.

Король повірив синові, але королеві ця розповідь здалася підозрілою.

їй не сподобалось, що молодий принц мало не щодня їздив на полювання і подовгу не вертався додому, а коли вона говорила синові про це, той щоразу посилався на якусь пригоду.

Так минуло два чи три роки.

У принца з принцесою знайшлося двійко дітей — дочка, яку назвали Ранковою Зорею, і син, якого нарекли Яснооким Днем, бо він був ще гарніший за свою сестру.

Стара королева чимраз настирливіше допитувалась у сина про його справи, але він не наважувався розкрити їй таємницю, бо хоч і любив свою матір, проте дуже її боявся: вона була дочкою людожера, і король одружився з нею тільки заради багатого посагу.

Серед її почту ходили чутки, що королева й сама не від того, аби поласувати людським м'ясцем.

Тож до пори до часу молодий принц волів за краще мовчати про те, що в нього є дружина й діти.

Але коли старий король помер і принц став володарем у королівстві, він привселюдно оголосив про своє одруження і влаштував урочисту зустріч красуні-королеві в своєму замку, де всі радо вітали її та дітей.

Невдовзі молодий король вирушив у збройний похід.

Він доручив матері владарювати в королівстві й попросив, щоб вона щиро дбала про його дружину та малих діточок.

Але тільки-но королівське військо зникло за мурами міста, стара королева наказала одвезти невістку з дітьми в корчму, що стояла серед густого лісу: саме там вона вирішила здійснити свій жорстокий замір.

За кілька днів людожерка з'явилася перед хазяїном корчми і сказала:

— Я хочу з'їсти завтра за обідом маленьку Ранкову Зорю.

— О королево! — вигукнув корчмар. — Невже це правда?!

— Авжеж! — владно відповіла королева.

Нещасний чолов'яга, знаючи, як небезпечно сперечатися з людожерами, взяв ножа і пішов до кімнати Ранкової Зорі.

Дівчинка сміючись кинулась до хазяїна і стала просити цукерок.

Серце в корчмаря стислося, і він заплакав. Ніж випав у нього з рук.

Він вийшов на подвір'я, спіймав там ягня, зарізав його й приготував чудову смаженю.

Поласувавши цією стравою, стара королева призналась, що нічого смачнішого ніколи не їла в своєму житті.

А корчмар тим часом одвів Ранкову Зорю до своєї сердобольної дружини і попросив її сховати дівчинку в маленькій комірчині на задвірках.

Через тиждень зла королева сказала хазяїнові:

— Я хочу з'їсти на вечерю Ясноокого Дня. Корчмар не промовив ані слова, але вирішив обманути людожерку й на цей раз.

Він пішов до хлопчика. Ясноокий День, побачивши корчмаря, наче справжній солдат, виструнчився й привітав його іграшковою рапірою. Хазяїн одвів хлопчика до дружини, і та сховала його в комірчині.

А хазяїн подав до столу молоденьке засмажене козеня, і людожерка сказала, що ця страва їй смакує ще більше.

Досі все минало щасливо.

Аж якось увечері зла королева мовила:

— Я хочу з'їсти свою невістку.

Став корчмар думати-гадати, як зарадити лихові, але так і не зміг придумати, чим цього разу нагодувати стару королеву; тому він не наважився знову обманути її.

Сумний-невеселий, він пішов до молодої королеви.

Корчмар нерішуче ступив на поріг її покою. Шанобливо схилившись у поклоні, він розповів їй про намір старої лиходійки.

— Робіть свою справу, — сказала молода королева. — Виконуйте, що вам наказано. Я радо піду за діточками, за моїми бідолашними діточками, яких я так любила!

Адже вона була певна, що її діти справді загинули.

— О ні, королево! — вигукнув корчмар. — Ви не помрете. Ви житимете, житимете разом з своїми діточками, яких я сховав у надійному і безпечному місці. Бо я ще раз обману стару королеву — засмажу їй на рожні теля.

І він потайки одвів молоду королеву до маленької комірчини на задвірках. Діти кинулись до матері в обійми, і всі троє заплакали з радощів.

Увечері корчмар подав людожерці засмажене теля.

Дуже задоволена з своєї жорстокої витівки, вона вирішила сказати королю, коли той повернеться з походу, що на молоду королеву та її дітей напали скажені вовки.

Якось надвечір, коли стара людожерка блукала, своїм звичаєм, по подвір'ю, до неї долинув з комірчини за пташником плач Ясноокого Дня і голос Ранкової Зорі, яка просила у матері вибачення за пустощі брата.

Людожерка збагнула, що її обманули, і, не в силі стримати люті, наказала завтра ж уранці поставити посеред двору величезний казан з гадюками і кинути туди молоду королеву, Ранкову Зорю, Ясноокого Дня, корчмаря, його дружину та всіх їхніх слуг.

До схід сонця їм усім зв'язали руки і вивели на подвір'я. Кат уже наготувався зробити свою справу.

Аж тут у воротах з'явився молодий король, який саме повернувся з походу і якого ніхто не чекав о такій порі.

Вражений цим видовищем, король спитав, що тут діється, але ніхто не наважився йому відповісти.

Тоді стара королева сама кинулася в казан з гадюками, і ті, обвившись навколо її тіла, задушили людожерку.

Молодий король, звичайно, засмутився. Проте через якийсь час його горе розвіялось, лихі спогади відступили в минуле, і він прожив довге щасливе життя в колі своїх чарівних дітей та красуні-дружини.

Переклад Р. Терещенка